

Uczniowie w nauczaniu indywidualnym w latach 2016-2021

Katarzyna Liszka-Michałka
Katarzyna Sekuła

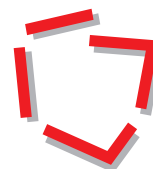
Celem analizy było przedstawienie informacji dotyczącej liczby uczniów objętych potrzebą indywidualnego nauczania w latach szkolnych od 2016/2017 do 2020/2021 oraz danych o liczbie uczniów, w przypadku których poradnie psychologiczno-pedagogiczne wydały orzeczenie o braku potrzeby indywidualnego nauczania.

Analizę oparto o dane pochodzące z bazy danych Systemu Informacji Oświatowej, udostępnione przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Wyniki zobrazowano odrębnie dla poszczególnych badanych lat szkolnych z uwzględnieniem podmiotów prowadzących i typów szkół.

Warto wiedzieć więcej
Analizy samorządowe

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

ISSN 2657-8638

Zgodnie z §1 rozporządzenia z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz.U.2017.1616 z późn. zm.), indywidualne nauczanie dotyczy dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do odpowiednio: przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej lub szkoły.

Opinię o potrzebie indywidualnego nauczania wydają zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym w poradniach specjalistycznych (art. 127 ust. 10 ustawy – Prawo oświatowe, Dz.U.2020.910 t.j. z późn. zm.).

Organizacja indywidualnego nauczania

Zgodnie z zapisami rozporządzenia z 9 sierpnia 2017 r. zajęcia indywidualnego nauczania są prowadzone przez nauczyciela lub nauczycieli w indywidualnym i bezpośrednim kontakcie z dzieckiem lub uczniem (§4 ust. 4). Natomiast zgodnie z §5 zajęcia indywidualnego nauczania prowadzi się w miejscu pobytu dziecka lub ucznia, w szczególności:

- 1) w domu rodzinnym,
- 2) w placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy – Prawo oświatowe (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze),
- 3) u rodziny zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2020.821 t.j. z późn. zm.).

Należy także wskazać, że w §13a rozporządzenia przewidziano regulację w myśl, której zajęcia indywidualnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021 mogą być prowadzone przez nauczyciela lub nauczycieli:

- 1) w indywidualnym i bezpośrednim kontakcie z dzieckiem lub uczniem, w sposób określony w § 4 ust. 4 lub
- 2) na wniosek rodziców dziecka lub ucznia albo pełnoletniego ucznia – w indywidualnym kontakcie z dzieckiem lub uczniem; w takim przypadku przepisu §5 nie stosuje się.

Analogiczne rozwiązania jak przewidziane w rozporządzeniu z 9 sierpnia 2017 r. zawiera także rozporządzenie z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, które dotyczy uczniów szkół „starego” ustroju szkolnego. Wskazane rozporządzenia szczegółowo opisują sposób i tryb organizowania indywidualnego nauczania.

Zasadnicza zmiana w zakresie sposobu organizacji indywidualnego nauczania została wprowadzona 1 września 2017 r. (rozporządzeniem MEN z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży – dotyczyło szkół „starego” ustroju szkolnego oraz rozporządzeniem z 9 sierpnia 2017 r. dla szkół „nowego” ustroju). Zrezygnowano wówczas z regulacji, która dopuszczała w określonych przypadkach organizowanie indywidualnego nauczania w pomieszczeniach szkoły. Jak uzasadniali projektodawcy forma indywidualnego nauczania przeznaczona jest dla uczniów, których stan zdrowia znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły, a w konsekwencji realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki na terenie szkoły (Uzasadnienie do projektu rozporządzenia).

Finansowanie indywidualnego nauczania

Podczas prac nad algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2018, na skutek uwagi zgłoszonej przez Związek Powiatów Polskich oraz postulatu dotyczącego uwzględnienia w wagach algorytmu indywidualnego nauczania, wprowadzono wagę na uczniów nauczanych indywidualnie nie posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Wartość wagi została ustalona w wysokości 1. Wagą tą w roku 2018 zostało objętych 12 314 uczniów i naliczono nią wówczas kwotę 68 mln zł.

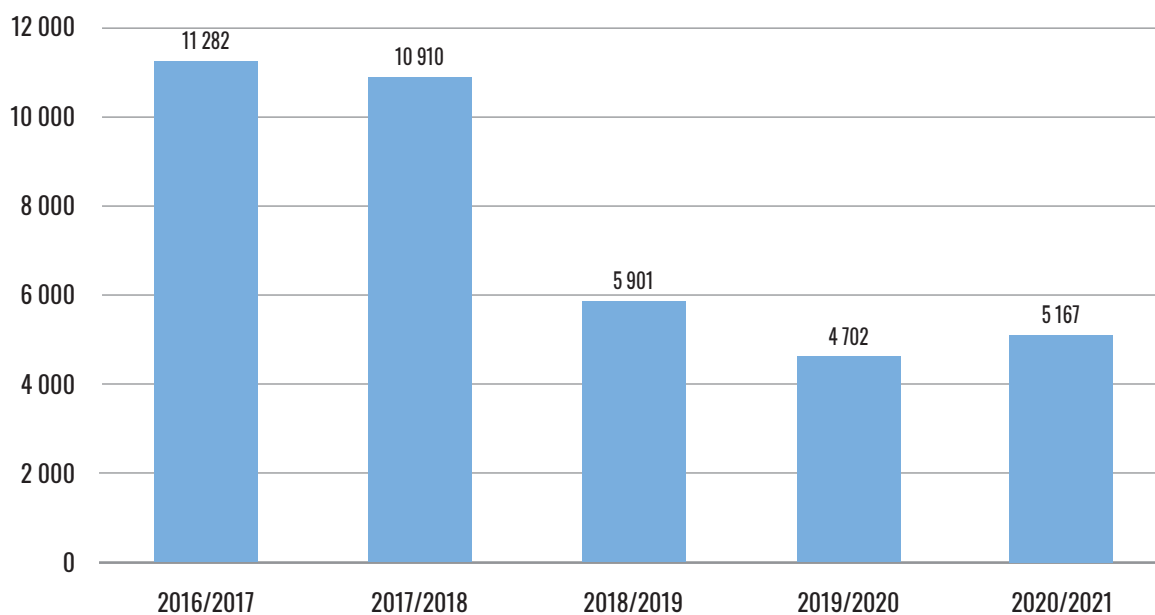

Dane prezentowane w raporcie pochodzą z bazy Systemu Informacji Oświatowej (stan na 26 maja 2021 r.) i zostały udostępnione przez Ministerstwo Edukacji i Nauki na wniosek Związku Powiatów Polskich.

Analiza porównawcza dotyczy co do zasady lat szkolnych od 2016/2017 do 2020/2021. Dane dotyczące liczby uczniów w nauczaniu indywidualnym zostały zestawione na dzień 30 września danego roku szkolnego. Natomiast dane dotyczące liczby uczniów, w przypadku których poradnie psychologiczno-pedagogiczne odmówiły wydania orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania zbierane są do dnia 10 października za poprzedni rok szkolny, dlatego nie zaprezentowano danych za rok szkolny 2020/2021.

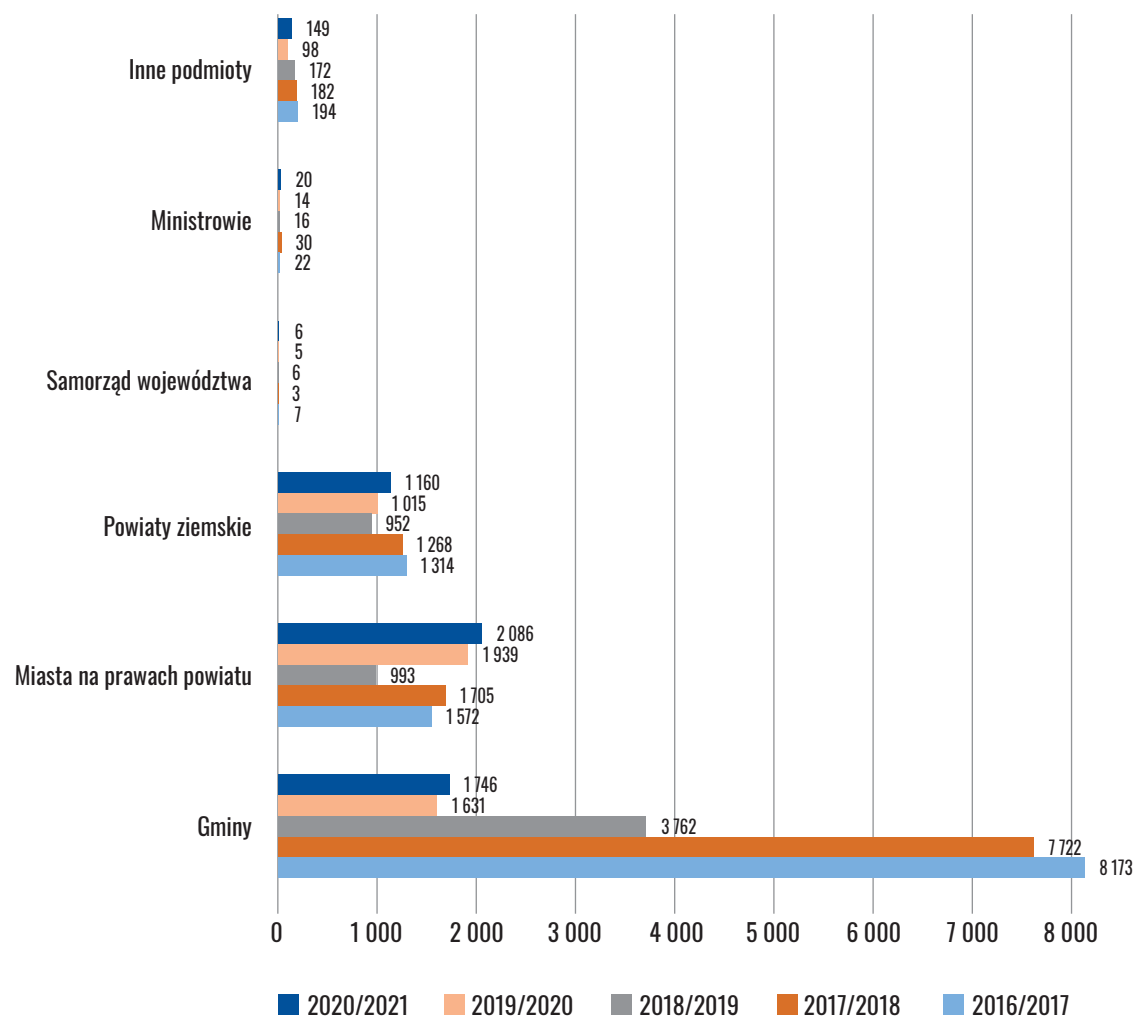
Przedstawione dane dotyczą uczniów objętych indywidualnym nauczaniem z wyłączeniem uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Wykres 1. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w poszczególnych latach szkolnych

Powyższy wykres prezentuje liczbę uczniów nauczanych indywidualnie w poszczególnych latach. Największą wartością charakteryzuje się rok 2016/2017 (11 282 uczniów), natomiast w późniejszych latach liczba uczniów nauczanych indywidualnie zmniejszała się. Największy spadek tej wartości nastąpił pomiędzy 2017/2018 a 2018/2019 i wyniósł on prawie 46%. Było to zapewne efektem zmian prawnych wprowadzonych od 1 września 2017 r. opisanych na wstępie. Do roku szkolnego 2019/2020 można zaobserwować spadek, jednakże kolejny rok szkolny, przynosi odbicie od tej tendencji, a warto przypomnieć, że rok 2020/2021 niemalże w całości został oparty o formułę nauczania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Wykres 2. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w poszczególnych latach szkolnych z uwzględnieniem organu prowadzącego

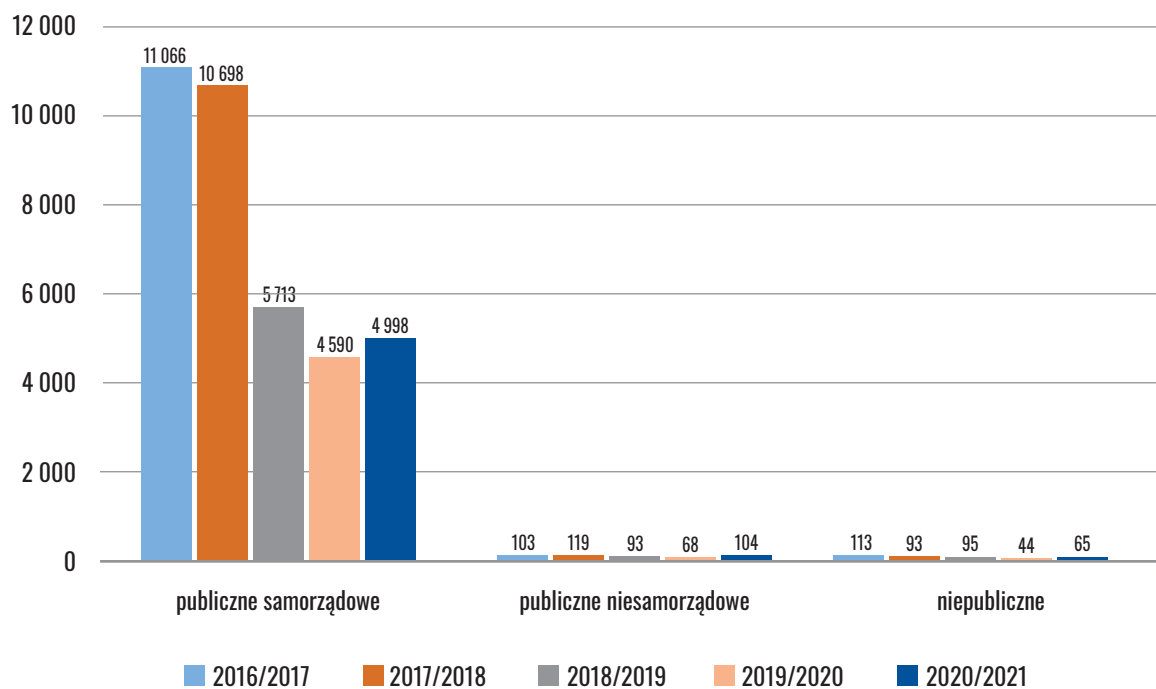

Jak obrazuje powyższy wykres największa liczba uczniów nauczanych indywidualnie przypada na szkoły, których organem prowadzącym są gminy, miasta na prawach powiatu i powiaty ziemskie. Kolejno znajdują się szkoły prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne. Natomiast najniższy odsetek uczniów w nauczaniu indywidualnym występuje w szkołach prowadzonym przez ministrów oraz samorządy województwa.

Szczególnie wysoki udział uczniów w nauczaniu indywidualnym występował w gminach w latach szkolnych 2016/2017 i 2017/2018, jednakże w kolejnym roku nastąpił znaczny spadek i od roku szkolnego 2019/2020 liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w szkołach prowadzonych przez samorządy lokalne plasuje się na zbliżonym poziomie. Należy natomiast wskazać, że liczba uczniów szkół ponadpodstawowych ogółem była na przestrzeni analizowanych lat blisko dwukrotnie niższa niż w szkołach podstawowych (Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2019/2020, Informacje statystyczne, GUS).

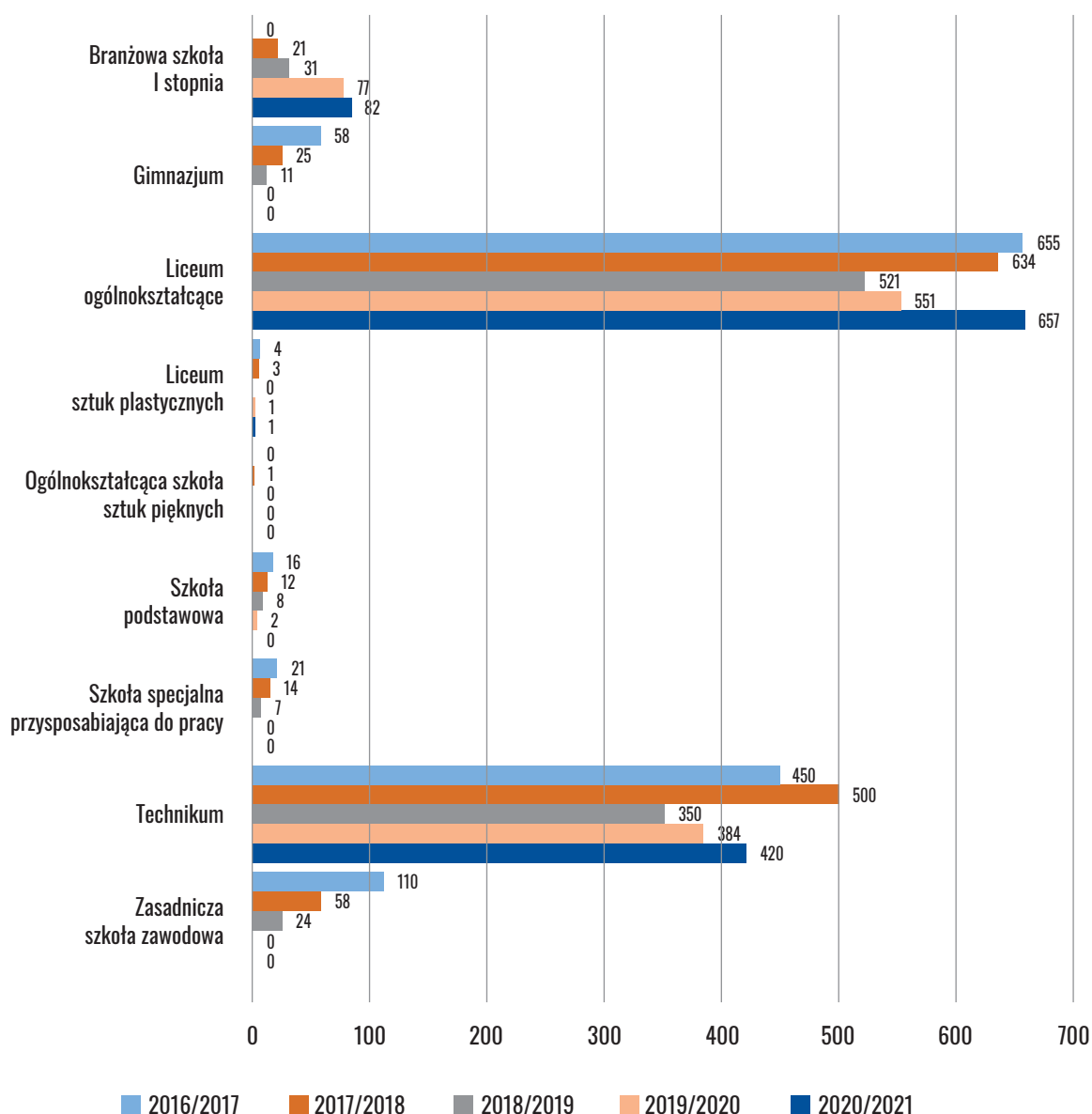

Wykres 3. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w poszczególnych latach szkolnych w podziale na szkoły publiczne i niepubliczne

Największa liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania uczęszcza do szkół publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku szkół publicznych prowadzonych przez ministrów oraz szkół publicznych i niepublicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne, odsetek tych uczniów jest zdecydowanie niższy.

Wykres 4. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w szkołach prowadzonych przez powiaty ziemskie w rozbiciu na typ podmiotu w poszczególnych latach szkolnych

Największa liczba uczniów objętych indywidualnym nauczaniem w szkołach prowadzonych przez powiaty ziemskie w badanym okresie uczęszczała do liceów ogólnokształcących, na drugim miejscu znalazły się technika. Do roku 2018/2019 można zaobserwować co do zasady tendencję spadkową (na branżowe szkoły I stopnia oraz zasadnicze szkoły zawodowe należy patrzeć łącznie, ponieważ od roku 2017/2018 klasy zasadniczej szkoły zawodowej były prowadzone w branżowych szkołach I stopnia). Natomiast już rok 2019/2020 przyniósł wzrost, który zapewne ma związek z wygaszeniem gimnazjów i podwójnym rocznikiem uczniów – ostatni rocznik absolwentów gimnazjów i pierwszy rocznik absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej. W roku 2020/2021 liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym w porównaniu z rokiem 2018/2019 wzrosła:

- 1) w liceach ogólnokształcących o 136 tj. 26%,
- 2) w technikach o 70 tj. 20%,
- 3) w branżowych szkołach I stopnia o 51 tj. 165%.

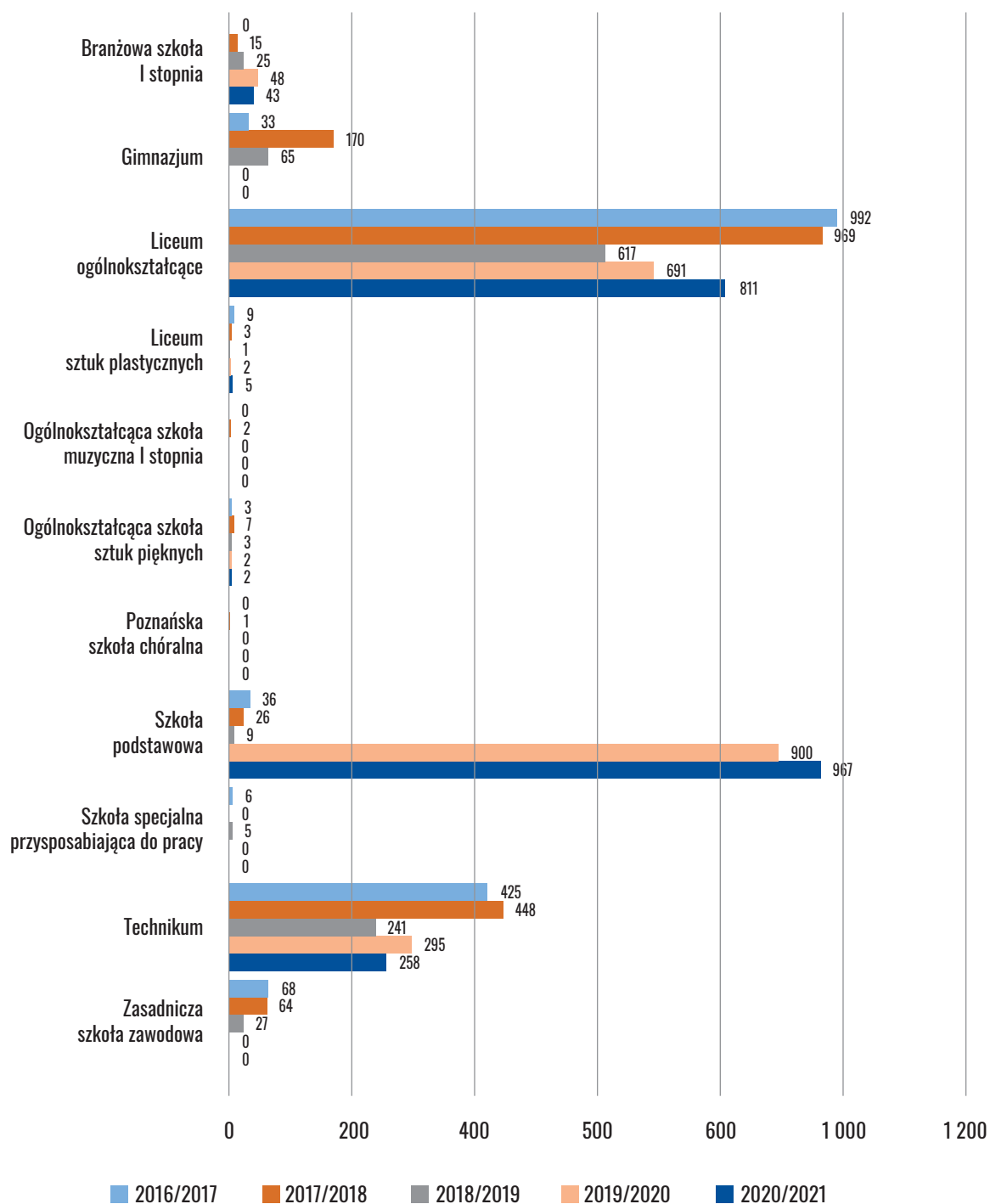
Dodatkowo w latach 2019/2020 oraz 2020/2021 nauczanie organizowano z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Poniżej prezentujemy dane dotyczące szkół prowadzonych przez pozostałe jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty.

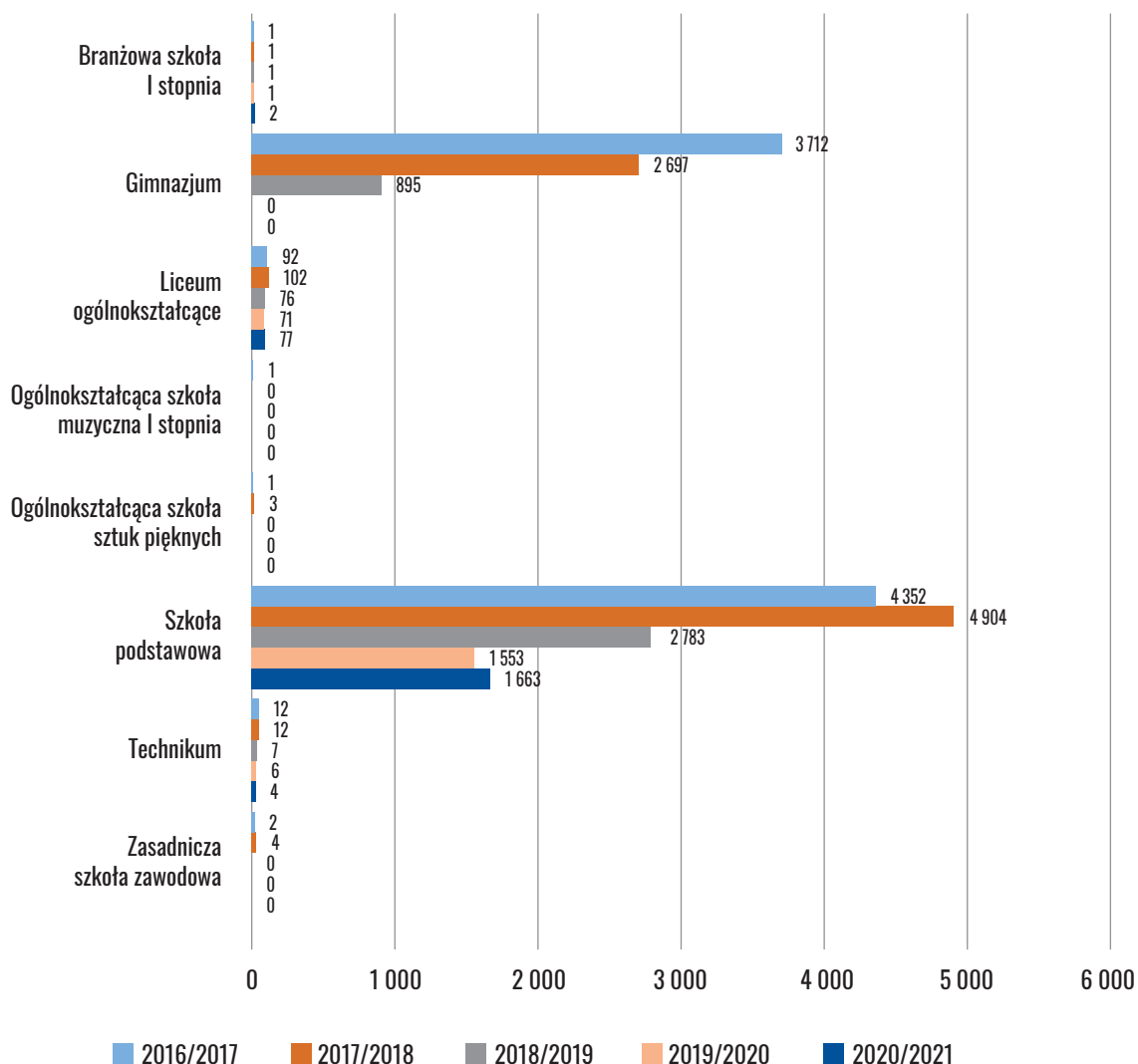

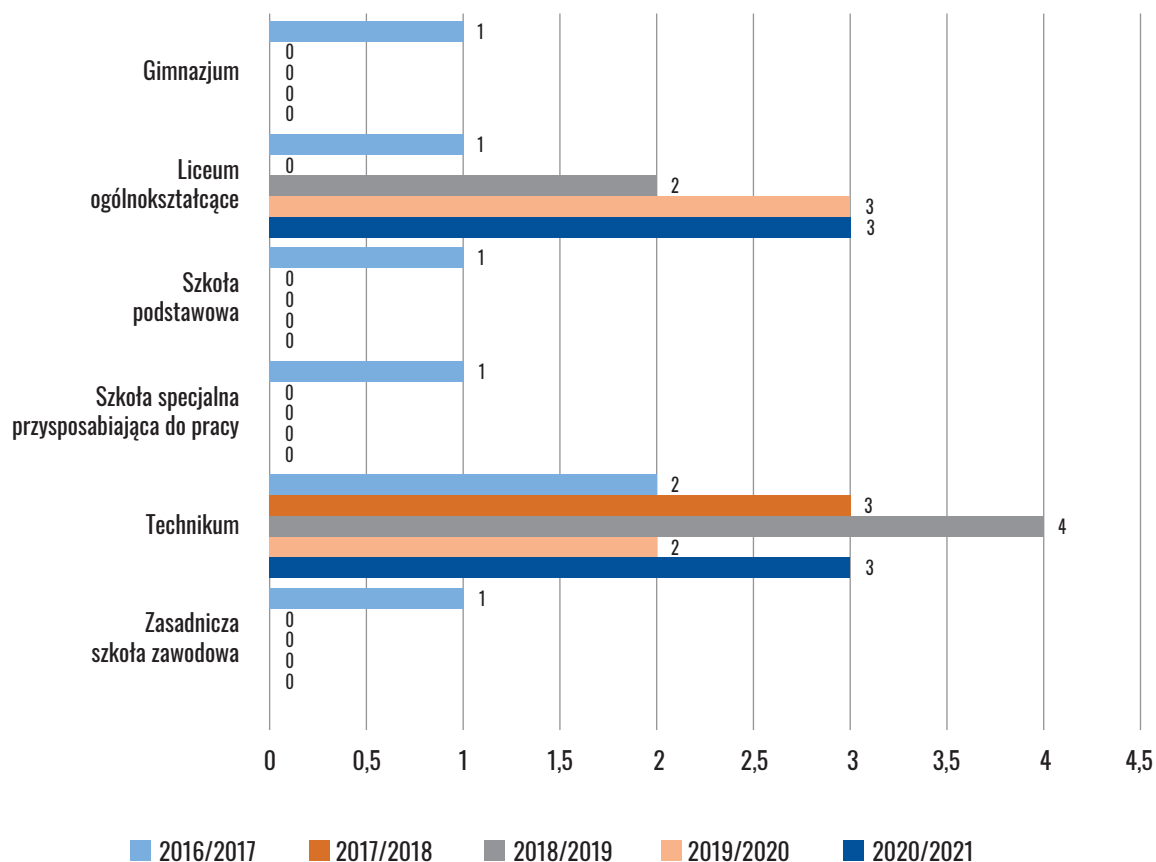
Wykres 5. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w szkołach prowadzonych przez miasta na prawach powiatu w rozbiciu na typ podmiotu w poszczególnych latach szkolnych

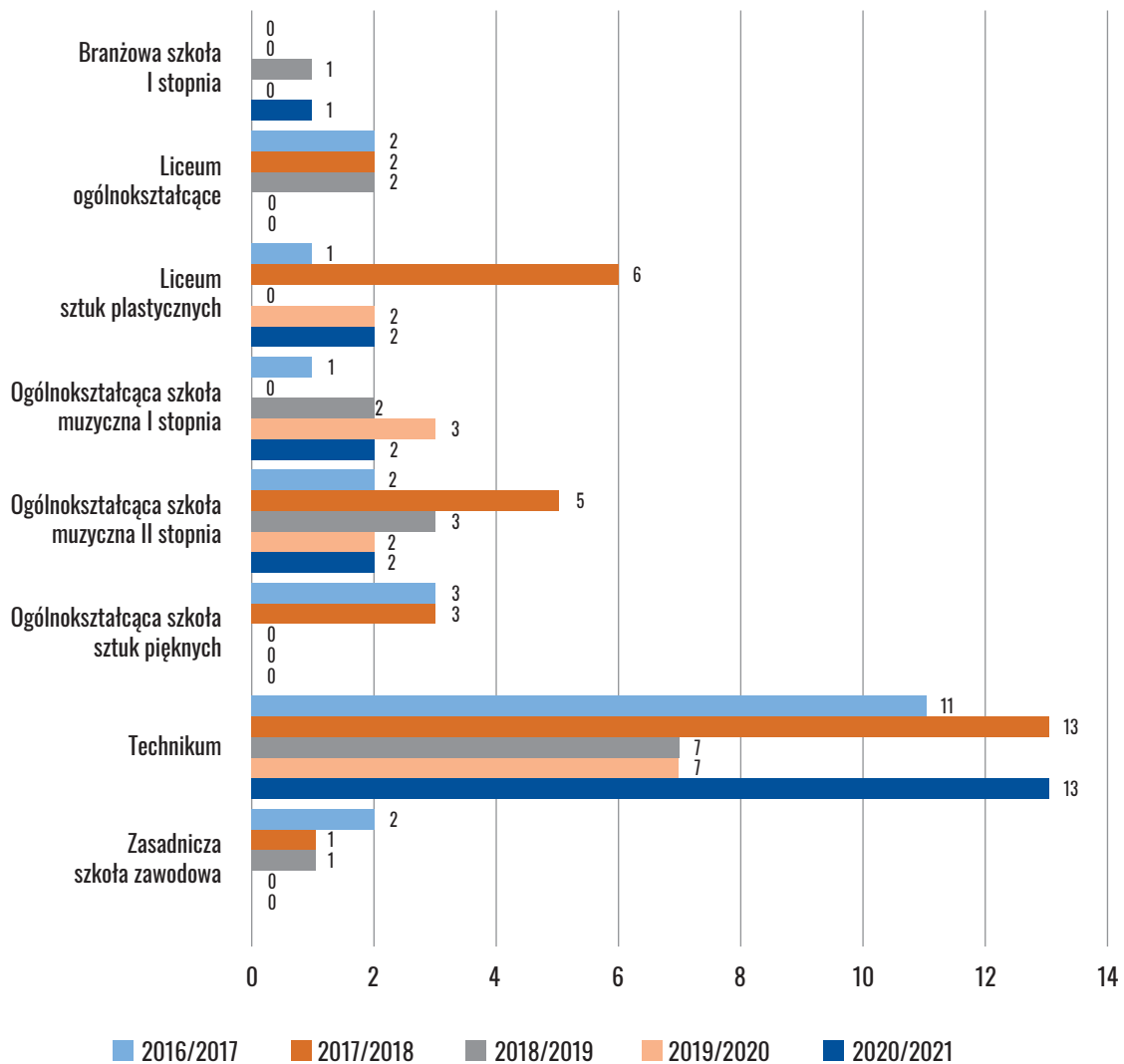
Wykres 6. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w szkołach prowadzonych przez gminy w rozbiciu na typ podmiotu w poszczególnych latach szkolnych

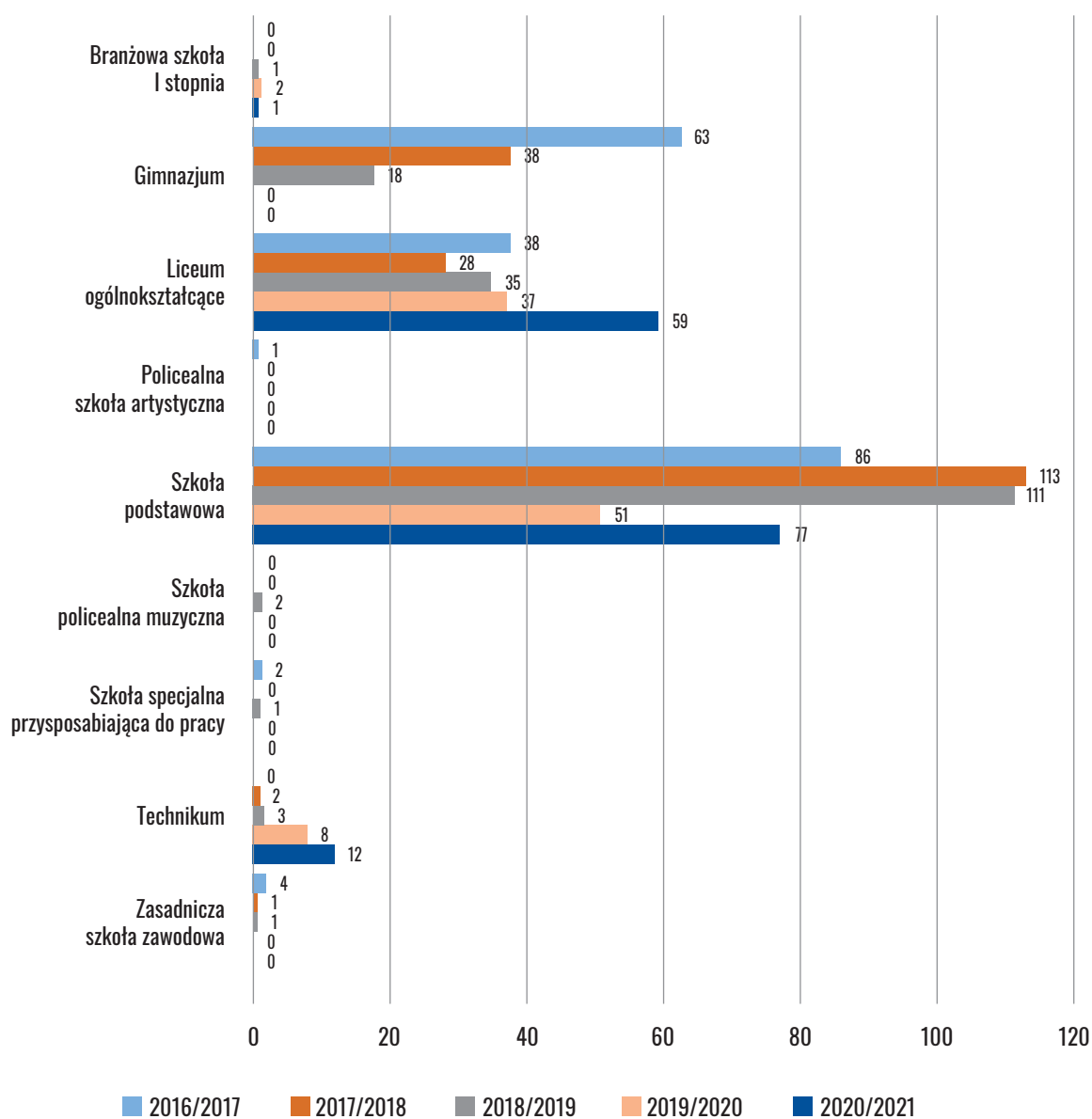
Wykres 7. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w szkołach prowadzonych przez samorządy województw w rozbiciu na typ podmiotu w poszczególnych latach szkolnych

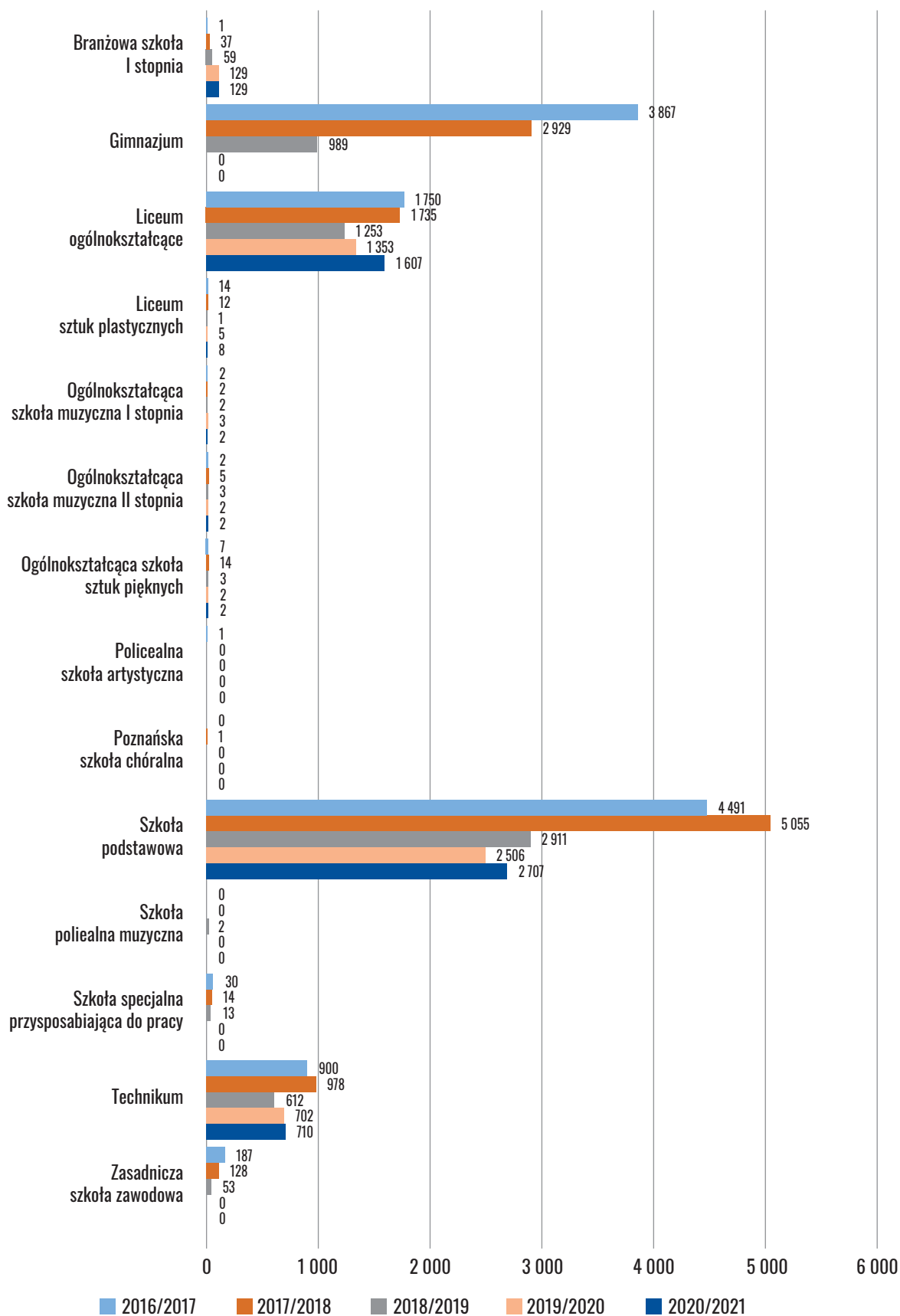
Wykres 8. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w szkołach prowadzonych przez ministrów w rozbiciu na typ podmiotu w poszczególnych latach szkolnych

Wykres 9. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w szkołach prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne w rozbiciu na typ podmiotu w poszczególnych latach szkolnych

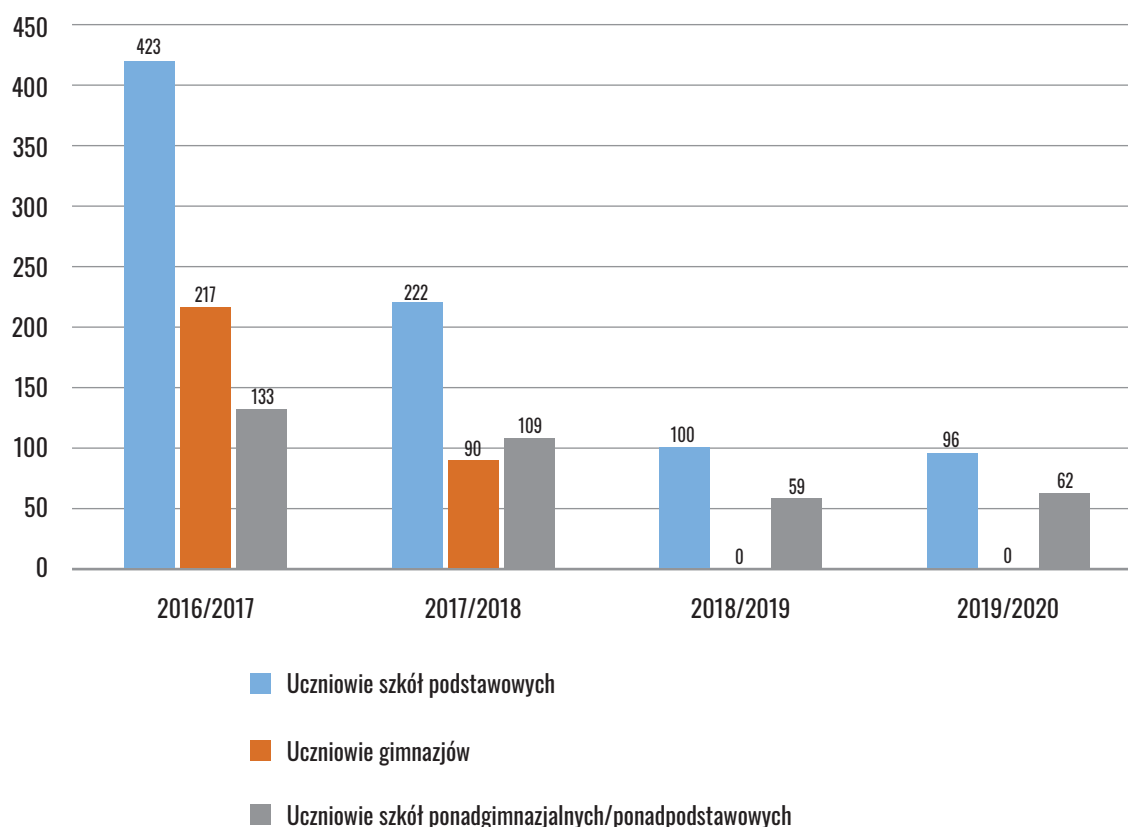

Wykres 10. Liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym w poszczególnych latach szkolnych z uwzględnieniem typu podmiotu

Jak można zaobserwować na powyższym wykresie największy udział uczniów objętych indywidualnym nauczaniem to uczniowie szkół podstawowych. Do roku 2017/2018 na drugim miejscu znajdowały się gimnazja, a na trzecim licea ogólnokształcące. Od roku szkolnego 2018/2019 do roku 2020/2021 o 354, tj. o 28% wzrosła liczba uczniów nauczanych indywidualnie w liceach ogólnokształcących. W przypadku szkół podstawowych w analogicznym okresie liczba uczniów nauczanych indywidualnie spadła o 204, tj. 7%. Jednocześnie należy wskazać, że na przestrzeni analizowanych lat liczba uczniów liceów ogólnokształcących ogółem była blisko 5-krotnie niższa niż liczba uczniów szkół podstawowych ogółem (Oświata i Wychowanie w roku szkolnym 2019/2020, Informacje statystyczne, GUS).

Wykres 11. Liczba uczniów, według etapu edukacyjnego, wobec których stwierdzono, na podstawie orzeczenia, brak potrzeby indywidualnego nauczania

Jak można zauważyć łączna liczba orzeczeń o braku potrzeby indywidualnego nauczania w analizowanych latach zasadniczo spada, chociaż największy spadek zanotowano w latach 2016/2017 do 2018/2019 o 614 orzeczeń. Lata 2018/2019 i 2019/2020 charakteryzują się zbliżonymi wartościami, natomiast warto przypomnieć, że w podanych okresach liczba orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania spadła o 1 199 orzeczeń (vide: Wykres 1). Do roku szkolnego 2018/2019 procentowy udział orzeczeń o braku potrzeby indywidualnego nauczania w stosunku do sumy tych orzeczeń i orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania charakteryzował się tendencją spadkową, natomiast w roku szkolnym 2019/2020 nastąpiło nieznaczne odbicie i wzrost o 0,6 p.p.

Najważniejsze wnioski płynące z analizy:

- W badanych latach indywidualnym nauczaniem (bez uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego) objęto 37 962 uczniów, z czego 97,6% uczniów uczęszczało do szkół publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. W grupie uczniów szkół publicznych prowadzonych przez JST 15,4% stanowili uczniowie szkół prowadzonych przez powiaty ziemskie.
- Największa liczba uczniów nauczanych indywidualnie przypadła na rok 2016/2017 (11 282 uczniów). Spadek o prawie 46% nastąpił pomiędzy 2017/2018 a 2018/2019 co było efektem zmian prawnych wprowadzonych od 1 września 2017 r. w zakresie formy organizacji indywidualnego nauczania.
- W roku szkolnym 2020/2021 (niemalże w całości opartym o nauczanie zdalne) liczba uczniów w nauczaniu indywidualnym ponownie wzrosła (o 465 uczniów).
- Największa liczba uczniów objętych indywidualnym nauczaniem w szkołach prowadzonych przez powiaty ziemskie w badanym okresie uczęszczała do liceów ogólnokształcących. Na 5 709 uczniów nauczanych indywidualnie w szkołach prowadzonych przez powiaty ziemskie, 3018 byli to uczniowie liceów ogólnokształcących (52,9%).
- W roku szkolnym 2019/2020 nastąpił wzrost liczby uczniów objętych nauczaniem indywidualnym w szkołach prowadzonych przez powiaty ziemskie co miało związek z wygaszeniem gimnazjów i podwójnym rocznikiem uczniów – ostatni rocznik absolwentów gimnazjów i pierwszy rocznik absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.
- Od roku szkolnego 2018/2019 do roku 2020/2021 o 354 wzrosła liczba uczniów nauczanych indywidualnie w liceach ogólnokształcących. W przypadku szkół podstawowych w analogicznym okresie liczba uczniów nauczanych indywidualnie spadła o 204.
- Liczba orzeczeń o braku potrzeby indywidualnego nauczania w analizowanych latach zasadniczo spadła, poza latami 2018/2019 i 2019/2020 gdzie utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Źródło danych i metodologia	4
3. Dane szczegółowe	5
4. Wnioski	16

Copyright by
Związek Powiatów Polskich

Warto wiedzieć więcej
Analizy samorządowe

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

ISSN 2657-8638

Wydawca:
Związek Powiatów Polskich
Pałac Kultury i Nauki (27 piętro, pokój 2704)
00-901 Warszawa, Plac Defilad 1
www.zpp.pl
tel. +48 22 656 63 34
fax +48 22 656 63 33